ACOLVTHIAM COMPENDIARIAM
DE
FALSIS MIRACVLIS
ALTDORFI D. XXIII. MART. MDCCXV
DISPVTATIONIS PVBLICÆ LOCVM OBTINERE
IVBEBIT
PRÆSES

CHRISTOPHORVS SONN-
TAGIVS,
SS. THEOL. D. EIVSDEMQVE PRIMARIVS
ET GRAECÆ LINGVÆ PROFESSOR, ECCLE-
SIAEQVE OPPIDANAE ANTISTES,
RESPONDENTE
IOHANNE PYROLDTO
SVOBACENSI.

ALTORFI
LITERIS IODOC. GVILIELM. KOHLESII, ACAD. TYPOGR.

PER-ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO BARONI AC DOMINO,

DOMINO

ALBRECHTO IOHANNI WOLFFGANGO WOLFFS-KEELIO

S. ROM. IMP. LIBERO EQVITI AB ET IN REICHENBERG AD LINDFLVR ETC. ETC.

SERENISSIMO MARCHIONI ONOLDO-BRANDENBVRGICO A CONSILIIS AVLICIS GRAVISSIMIS,

Μητροπόλεως SVOBACENSIS PRÆFECTO SVPREMO &c.

DOMINO SVO GRATIOSO,

SPECIMEN HOC ACADEMICVM OBSEQVIOSISSIME CONSECRAT ET DEDICAT

58700(6)

WELLCOME LIBRARY INSTITUTE

IOH. PYROLDT. SVOBAC.
RESPONDENS.

INTROITVS.

INter illas DEI Trinunius *actiones, quas ſanctiorum ſubſelliorum Magiſtri* actiones ad extra, *& quidem* emanantes ſ. tranſeuntes *vocitant, quasque* immanentibus *contradiſtinguunt, imo quas jam potentiæ, jam miſericordiæ, jam juſtitiæ divinæ actiones eſſe docent, numerantur, & ad providentiam DEI extraordinariam, qua ille ſupra & contra inſtitutum a ſe ordinem operatur, referuntur etiam MIRACVLA. Circa hæc, quæ pie ac devote ſuſpicere, admirari ac venerari divinæ revelationi convenienter decebat, mirifice tum recentiorum curioſitas, tum veterum, cumprimis Pontificiorum, perverſitas erraverunt.* Pomponatius *autumavit, per vires naturales excitari poſſe mortuos.* Hobbeſius *perinde, ac Spinoſa, cenſuit, miracula eſſe opera naturæ inſolita, à vulgo ſaltem miracula dicta, fierique ex naturæ legibus ordinariis, & non contra naturam, quorum cauſas naturales ſaltem explicare non omnes poſſint, verum ſoli illi, qui Magiæ naturalis ſint conſcii; interim neque exiſtentiam, neque eſſentiam, neque providentiam DEI ex iisdem poſſe cognoſci.* Peyrerius *tenebras in morte Domini factas, ſtellam, quæ apparuit Magis, miraculum Hiſkiæ ægrotantis, ſolis tempore Joſuæ ſtantis, aliaque ex cauſis naturalibus deducere allaborat. Sed et ex Anglia* Bernhardum Connor *Medicum his aſſociat* D. Grapius Theol. rec. controv. contin. p. 59. *eo, quod naturam miraculorum juxta motus leges & Medicinæ principia inveſtiget, docens, humana mente utique concipi poſſe modum, quo producantur miracula, nempe ex motibus ſ. legibus naturæ ſuſpenſis. Aſſociat* Nehemiam Grew, *miracula quamplurima nimis extenuantem, nec non* Williamum Fleetwoodium, *Concionatorem Regium aulicum, miracula quædam per quendam naturæ curſum fieri poſſe, aſſerentem. Quam late patuerint inde usque a tot ſeculis pro conſervando regno Papiſtico offuciæ miraculorum æmulatrices, & excogitata εὑρήματα, ne historia teſtis temporum abunde docet. Poſteaquam igitur* Bellarminus Controv. lib. 4. de not. Eccl. cap. 14. *inter accumulatas Eccleſiæ notas, quibus* Eccium *& alios ſui coetus homines nimium quantum ſuperavit, etiam MIRACVLA recenſitum ivit, & falſatio, ſeu mavis, corruptio doctrinæ de miraculis longe lateque ſerpens, paſſim confutata in Scholis Noſtratium legitur; acoluthiam didacticam, eandemq; ſuccinctam & compendiariam, hoc eſt, ordinem ac methodum, ſeu mavis, brevem antecedentium & conſequentium nexum atque cohærentiam, qua evidentius in apparando hoc elencho uti liceret, ut paucis Juventuti in hac, quam ἐπὶ γόνασι ϑῆκα diſſertatiuncula oſtenderem, equidem rogatus fui.*

Μειλιχίαις γλήναις Θεὸς εὐλαβὲς ἔργον ὀφέλλει!

SYLLABVS TOTIVS ACOLVTHIAE.

CRiteria falſorum miraculorum, quibus illa ſubinde à veris atque divinis thavmaturgiis dignoſcuntur, cumprimis ſequentia, modo junctim, modo diviſim obvia, deprehenduntur. Occurrunt quippe, dum ejusmodi gnoriſmata, vage & large accepta, penſitamus, א) falſi Autores miraculorum falſæque machinationes, inventiones, operationes Diaboli & organorum ipſius; ב) falſæ relationes ſive fictiones; ג) falſæ doctrinæ, quas Mirabiliarii tales confirmatum eunt; ד) falſæ vires, unde miracula emanare putantur; ה) falſa proæreſis ſive intentio; ו) falſus ſive præſtigiatorius operandi modus; ז) falſus & evanidus pſeudo-thavmaturgorum effectus.

DE FALSIS AVTORIBVS MIRACVLORVM.

CVm miracula, preſſius accepta, vocemus opera, naturæ vires excedentia, quæ Deus vel im̃ediate, vel mediate, ad gloriam Nominis ſui cum admiratione ac ſtupore agnoſcendam, ad fidei doctrinæque ſuæ confirmationem, ad miſſionis vocationisve genuinæ probationem, ad regni Satanici deſtructionem, hominumque ſalutem æternam, edidit; non multum a nobis diſſidebunt, opinor, illi, qui hæc aliquanto laxius deſcribere malunt per effectus, naturæ curſum & aciem humani ingenii ſuperantes, ad ſalutem hominum & illuſtrandam DEI gloriam productos; ſicque adeo ipſammet creationem, conſervationem & redemptionem humani generis cum *D. Bened. Aretio Problem. part. 1. loc. 9. p. m. 120.* huc retulerint. Autor eorum

eorum eſſe nequit Satanas, utpote θαυμάσια duntaxat, non θάυματα, mirabilia, non miracula producens. Hujus furfuris ſunt *miracula Ethnicorum*, a *Valerio Maximo lib. 1. Dict. factorumque memorab. lib. 1. cap. 8.* recenſita. Hoc pacto Actius Nævius Augur cotem, inſpectantibus Rege Tarquinio & populo, ſecuit: Iunonis imago lacrymas & ſanguinem effudit; Caſtor & Pollux bello Latino equorum ſudorem abluere viſi ſunt; iidem bello Macedonico albis equis inſidentes, Publio Vatinio Romam venienti nunciaverunt, Regem Macedonum eo die ſuperatum fuiſſe; Veſpaſianus cœco viſum, claudo gradiendi vim reddidit. Simulacrum fortunæ & Junonis ſtatua non ſemel locuta fuiſſe perhibentur; Serapis apud Ægyptios ſymbola dedit, quibus Dæmonas expelli rentur. *Miracula Turcarum Busbequius Epiſt. IV.* Legation. referens, ſcribit, ſe vidiſſe Monachum Turcicum, manum candenti ferro injicientem, orique inſerentem ſine læſione; Coenobiarcham in lacum extendiſſe pallium, in eoque ſedentem, ſuaviter fuiſſe circumvectatum; eundem una cum vervece in ferventem & incenſum furnum projectum, illæſum fuiſſe depromptum. *Miracula Judæorum*, ſeu mavis, monſtra miraculorum, quæ noſtra etiam hac ætate auxilio Cabbalæ ſuæ practicæ patrant, nunc attexo, quorum nullus pene eſt modus. Nixi enim præſtigiis Satanæ gloriantur, ſe mortuorum corpora, e ſepulcris evocata, coram ſiſtere, uxores fœtu maſculo gravidas reddere, malos ſpiritus inclamando hominis ſibi adverſantis necem accelerare, & alia admiranda peragere poſſe. *Miracula Ægyptiorum Magorum* ex cap. VII. Exodi innotuere. Et vero *Bielis* ſententia ſuper his extat, quod virgæ eorundem converſæ ſint in ſerpentes, non phantaſtice, ſed vere, vel collectione ſeminum per inſtantaneam applicationem cauſarum activarum naturalium, quarum vim & operationem Diaboli perſpectam habuerint, vel aliter, permittente DEO, ut novas rerum ſpecies producerent. Enimvero abſorbebantur a Moſis baculo, weil des allmächtigen GOttes Wunderwerck vernichtete deß Satans

 Blend-

Blend-Werck. *Miracula hæreticorum* itidem ad hunc cenſum revocantur. Simon Magus per aëra volans, ſtatuas alias immobiles movens, igne miſcens, lapides animans, divinæ virtutis opinionem de ſe excitavit. Quin Prophetæ & ipſe Antichriſtus miraculis ſunt famoſi. Donatiſtæ quoque Mirabiliarii dicti, ob miraculorum, quæ ediderunt, frequentiam. Montaniſtæ ſimilem affectaſſe gloriam memorantur. Quorſum hæc? Ut liquidum evadat, Diabolum per ſua organa concinnatis glaucomatibus ejusmodi ſæpius fuiſſe gaviſum. Quale inſtrumentum Satanicum Endorea quoque Pythoniſſa extitit, ſpectrum ſub forma Samuelis evocans 1. Sam. XXVIII, 11. Ecqui ergo notam hanc Eccleſiæ Bellarminianam tuebuntur Romanæ Curiæ ſubjecti? Si eam cum Ethnicis, Turcis, Judæis & hæreticis communem habet, ecqui Eccleſiæ propria erit? Ecqui ab hac inſeparabilis erit, cum non ſit omnium temporum? Ecqui miraculum ignis, contrectati ferri candentis, & morbi per panem euchariſticum ſanati Baronius probabit? D. *Nicol. Hunnius de Apoſtas. Rom. Eccleſ. p. 499.* Ecqui tandem illi notæ cum locis Biblicis conveniet Deut. XIII, 1, 2, 3. Matth. XXIV, 24. Marc. XIII, 22.? Ubinam ergo locorum ſunt mortui, quos Pontificii ſuſcitant? Ubi leproſi, qui purgantur? Ubi cœci, quibus viſus reſtituitur? Quin fides eſt ex auditu; ſigna autem infidelibus ſunt data. Et vero approbatio Pontificis, qua ſua illi miracula ſuffultum eunt, partim ſuſpecta, partim omnino invalida eſt.

DE FALSIS RELATIONIBVS ſ. FICTIONIBVS MIRACVLORVM.

Quemadmodum Spiritus S. miracula Antichriſti σημεῖα καὶ τέρατα ψεύδους appellat 2. Theſ. II, 9. Apoc. XX, 24. & de ſpiritibus dæmonum afferit, quod ſigna faciant Apoc. XVI, 14: Ita diphtheris integris pleni ſunt libri, narrantes portenta, prodigia, miracula ementita & pſeudonyma, de quibus in præſentia loquimur, fraudes, technas & impoſturas; cujus rei exemplum allegatur, quod multi in adjurandis & ex-

pellen-

pellendis Dæmonibus nihil præſtare & efficere queant, ſi quis, orthodoxæ religioni addictus, præſens adſit, non ſecus, ac olim irrita erant ſacra paganorum & adjurationes dæmonum ſuper vacaneæ, ſi quis Chriſtianorum aſſiſteret, *D. Botſacc. Moral. Ged. voce Miracula.* Proin adverſarii, dum exorciſant, præſentiam Lutherani non dicuntur tolerare, cum tamen Chriſtiani olim adjurarent & expellerent Dæmonas, ipſis etiam aſtantibus paganis. Iudicet nunc Lector de prodigiis decem in domo Sanctuarii, quæ verpi jactitant, quod videlicet 1) nulla mulier ob odorem ſacrificiorum abortiverit, 2) caro holocauſti nunquam malum odorem efflaverit, 3) muſca non ſit viſa in loco mactationis, 4) in die expiationis nihil pollutionis acciderit Sacerdoti magno, 5) ignem altaris nulla imbrium copia extinxerit, 6) nec fumum recta tendentem ventus diſſiparit, 7) nihil defectus notatum fuerit in Homer (menſura) quam ſecundo die Paſchæ Sacerdos implerit; ſicut nec in panibus facierum, 8) Judæi in adoratione non compreſſi ſint, 9) nullus ſcorpius eos momorderit, 10) nemo dixerit: Actor a circumſtantibus. Iidem ſolent dæmonia per Beelzebub expellere, dæmone prius lædente, mox remedia ſuggerente. Proin artificia hæc nequiſſimorum hominum ſunt opera tenebrarum, & in angulo ſæpiſſime peraguntur. Quid de effaſcinationibus memorandum, quas *Virgilius* lib. 6. Æneid. & Lucianus in Dialogis infernalibus memorant, de portentis luſtratoriis, de Haro ex inferis reduce apud Juſtinum paræn. ad gentes? Quid de legendis Sanctorum in Eccleſia Pontificia, & aliis iſtius generis libris, quos multis contaminatos eſſe mendaciis ipſimet Pontificii agnoſcunt, apud *D. Gerhard. Conf. Cathol. lib. 1. part. 2. cap. 15. & lib. 2. ſpec. part. 1. p. m. 1253. & ſeqq.* Quin ipſe *Baronius* fatetur, ſtudium iniquitatis fingendi miracula mox decedentibus Apoſtolis cœpiſſe; Johanni præſertim Apoſtolo, vix e vivis exempto, miracula mendaciter fuiſſe attributa, quod virgas in aurum, ſaxa in gemmas mutarit. Venditantne οἱ φιλοτοιςτοι miracu-

miracula apud Jndos, a Miſſionariis edita? Audiatur *Acoſta* lib. 6. de Ind. Salute cap. 4: *Quæ eſt prædicatio noſtra? Quæ fiducia? Signa quidem non edimus;* id quod Autor des Jeſuitiſchen Kuckucks-Ruffs perinde, ac alia plura, Defenſori Reginæ Suedicæ Chriſtinæ cumulate repoſuit. Et ipſe quidem *Joh. Huſſus* de fictitiis ejusmodi miraculis peculiarem librum emiſit, in quo concludit, illa eſſe vana & nullius momenti; prout v. g. maligni ſpiritus per malignos Sacerdotes procurarint ſanguinem in hoſtia, jam conſecrata, jam non conſecrata, & imagine Crucifixi, in qua reſina defluens habita fuerit pro ſanguine Chriſti; imo quod Sacerdos Bohemicus ad decipiendum populum ſuo ſanguine tinxerit hoſtiam. Conf. ea, quæ *D. Johannes Wunſchelburgenſis* docet apud *Gerhard. l. c. p. 1256*. Sed & *D. Nic. Hunnius* in Tractatu, *quod Eccleſia Romana non ſit Chriſtiana, cap. 4. num. 29.* recitat monumentum fraudis Monachalis, quod in cathedrali templo Lubecæ ejusque ſummo altari conſpiciatur, ubi Mariæ ſimulacrum, diſco mobili ſeu rotabili impoſitum, a tergo ſic trahi poſſit, & a Sacerdotibus quondam tractum fuerit, ut ſupplicantes modo adverſaretur, modo eosdem, ſed liberalitatem ſpondentes, gratioſe reſpiceret, addito gratiæ ſigno cymbali tinnitu. Simile τεχνήδριον miraculoſum in aliis quoque locis ſub imagine Mariana exſculptum fuiſſe conſtat. Confirmat autem id, quod de Maria Lübecenſi Hunnius jam jam retulit, etiam *Müllerus*, in ſeiner nothwendigen Vermahnung / wegen der irrigen Lehre des Papſthums pag. 74. ajens: In der Dom-Kirchen zu Lübeck am hohen Altar ſtehet ein Marien-Bild / welches ſich beweget / und bald den Rücken / bald das Angeſicht gewendet hat denen / die dafür betheten / bißweilen auch einen hellen Klang von ſich gegeben / welches man ſignum gratiæ, ein Gnaden-Zeichen genennet hat. Hinter dem Altar aber ſiehet man inſtrumenta, mit Fleiß zubereitet / daß man ſolch Bildnüß ziehen und wenden kan / wie man will. Idem Autor ibidem hoc

miraculum Marianum ψευδώνυμον nobis aperit: In meinem Vaterlande zu Breßlau in St. Dorothea Kirche ſtehet ein ſteinern Marien-Bild/welches vorzeiten offt geweinet hat/daß ihm die Thränen aus den Augen gefloßen. Als man aber die Münche herauß geſchaffet/ und ſelbige Kirche beſehen/hat man gefunden/wie das Haupt in dieſem ſteinern Marien-Bild außgehölert/und mit Waßer gefüllet worden ſey. Wenn nun ein kleines Fiſchlein in ſolches Waßer geſetzet wurde/ und ſich bewegte/ drungen die Thränen dem Bilde zu den Augen herauß. O miram in falſo miraculo verſutiam, quam vel ipſi moderatiores & cordatiores Pontificii Gyaris dignam profitebuntur, dicturi, hæc ſigna non infidelibus,ſed credulis,imo ſimplicibus & male ſanis data eſſe!

DE FALSIS DOCTRINIS, QVAS MIRABILIARII TALES CONFIRMATVM IVERE.

MVndus ſeneſcens patitur phantaſias falſorum miraculorum, non ſecus, ac ſenex quispiam variis deluditur ſomniis. Ita jam olim ſuo tempore *Joh. Gerſon*; ita & nos de ſtrophis ejusmodi thavmaturgicis, quibus dogmata Papalia confirmatum euntur, & pro Apoſtolicis venditantur, ſententiam ferre non veremur. Ineptiſſimus quippe doctrinam confirmandi modus eſt, ac riſum meretur, ſi quis Romanam Eccleſiam vera dicere aſſerat, eo, quod in ea jam piſces ſonora voce laudaverint DEVM; ſi quis dicat, jam mulum præcipiendo fuiſſe coactum, ut adoraret hoſtiam (quod Bzovius alicubi pertendit) jam domum per multa milliaria in äere volitaſſe, aut apes ſacellum quoddam cum oſtio, altari, feneſtris, tintinnabulis conſtruxiſſe, aut muſcas per excommunicationem fuiſſe interfectas. O ludicra miraculorum ſimulacra! O mira & mera crepundia! Sed enim *Tannerus*, vulneratæ,imo exulceratæ ſuæ cauſæ emplaſtrum applicaturus, inter uſum & abuſum miraculorum diſtingui oportere exiſtimat, quandoquidem nihil non poſſit ad abuſum trahi, ſi vel ſacra ſint Biblia, ſi vel Prophetica & Apoſtolica ſit doctrina. Sed fruſtranea eſt hæc Tanneriana

exceptio. Veluti enim in falſo auro nullus datur verus veri auri uſus: Ita neque in eodem datur abuſus, qui a vero uſu diſcerni mereatur. Pari omnino ratione hypocriſis, mendacium, & falſa doctrina nequeunt ad abuſum pertrahi, eo, quod unumquodque vitium ſit morale quid, ad malitiam moralem, ſeu mavis, moralitatem malam determinatum, non autem indifferens aut μέσον, quod a bonitate aut malitia præſcindat, aut ab uſu & abuſu abſtrahat. E contrario legeſis de veris miraculis *Joh. Brentium in Eſaiam pag. m. 109. Mart. Chemnitium LL. part. 2. p. m. 21. & Hugonem Grotium de verit. relig. Chriſt. lib. 1. pag. m. 46. 47.*

DE FALSIS VIRIBVS, à QVIBVS EMANARE MIRACVLA RECENTIVS PVTANTVR.

SEntentia *Malebranchii* fuit, miracula V. T. facta miniſterio Angelorum, ex voluntate DEI generali, quæ ab Angelis determinata ſit, ita fuiſſe facta, ut Angeli non executi ſint voluntatem DEI, ſed DEVS obſecutus ſit voluntati Angelorum, utque DEVS in V. T. tempore voluntate generali voluerit, ſeu lege generali ſeſe obſtrinxerit, ut id, quod vellent Angeli, Judæis regendis præpoſiti, ipſe efficaciter præſtaret. Hoc pacto DEVS non edidiſſet miracula pro conſilio aut voluntate & deſtinatione particulari; ſed ſolum Angelorum, ut cauſæ occaſionalis, conſiliis & determinationibus obtemperaſſet. *Spinoſæ* vero argumentum, qui miracula a viribus naturalibus derivat, inde probatum eunt nonnulli, quod leges naturæ univerſales ſint mera decreta DEI, atque adeo omne id, quod adverſetur his legibus, adverſetur etiam naturæ divinæ. Etſi enim leges naturæ univerſales nexum habent ſuum cum decreto divino; non tamen neceſſarium, ſed arbitrarium habent nexum, ita, ut DEVS poſſit facere, ut ignis non urat, ferrum natans non deſcendat. Imo Deus multa poteſt, quæ ſunt contra communem naturæ curſum; id quod ex myſterio incarnationis, mari rubro, ad inſtar muri ſtante, ſole ſtante, corpore ſuper aquis deambulante, reſurrectione corporum, probat *D. Meiſn. Phil. ſobr.*

ſobr. part. 1. pag. 1172. & ſeqq. DEI quippe potentia ad naturam determinari nequit, ut ille adeo nihil poſſit, niſi quod naturæ curſui ſit conſentaneum. Addeſis *Conimbric. ad lib. I. de gener. & corrupt. qv. 6. art. 2.* Ita ergo neq; ſtatio ſolis, nec reſuſcitatio mortuorum, nec cætera, ex viribus naturalibus ullo modo fieri poſſunt; ſed illæ ſunt falſæ vires. Etſi enim miracula poſunt producere opus finitum; proficiſcuntur tamen a cauſa & potentia infinita; ceu creaturæ finitæ a creatoris potentia ortæ ſunt. Eſto inſuper: In miraculis non ſemper excludantur omnes cauſæ ſecundæ, ceu ventus vehemens ad reductionem maris contra Ægyptios; requiritur tamen, ut particularis ordo naturæ ſimul ad ſpeciale imperium divinum mutetur. Atque ita Deus, qui imperveſtigabiliter poteſt facere ſuper id, quod intelligimus, ſolus facit miracula. Præterea ſuſpenſio legum motus, a qua miracula deducuntur, ſi acyrologiſmum ſubterfugimus, aut eſt naturalis, aut præternaturalis, aut ſupernaturalis. Non naturalis: ſic enim fierent illa ſolius naturæ auxilio; nec præternaturalis: ſic namque & Diabolus plurima *θαυμάσια* agit; reſtat, ut ſit ſupernaturalis. Ita vero nullatenus ex humanæ mentis imaginatione, verum ex ſupernaturali principio venit deducenda. Plura vid. apud *D. Grap.* l. c. Inſtas, quod miracula probent doctrinam, non doctrina miracula. Regerit *D. Kromayerus Theol. Poſit. Polem. p. 25.* hunc circulum non eſſe vitioſum, ſed probatum potius, ac regreſſum demonſtrativum a notitia confuſa ad diſtinctam. Quorum enim naturam prius notitia confuſa delibaveramus, poſtmodum, cum doctrinam penitius imbibimus, etiam accuratiori quadam perſpicientia nobis reddimus exploratam.

DE FALSA PROÆRESI ſ. INTENTIONE MIRABILIARIORVM.

TAlis ſubinde fuit capiditas lucri, affectatio ſui oſtentandi, deſiderium aliis imponendi, cumprimis nocendi Eccleſiæ ipſiusque membris. Confer regulam nobis hic præſcriptam Devt. XIII, 1, 2, 3. Epiphanius Hær. 66. hujusmodi ferum nobis Thavmaturgum ſiſtit Manichæum, qui curans ægrotum eundem occiderit. Itaque non fiant miracula, Deum tentan-

tentando per αἰσχροκέρδειαν Matth. X, 8. Act. IIX, 19, 20. & ſuperſtitionem; neque contra Eccleſiæ ædificationem & charitatem proximi. Et hoc eſt, quod *Joſephus Acoſta* de miraculis, quæ Jeſuitæ in novo orbe faciant, idque eum in finem, ut ex iis doctrinæ & Eccleſiæ Papalis veritatem probare ſatagant, pronunciat, ajens: *Unum illud huic novo orbi potentiſſimum & ad fidem efficaciſſimum, & pene ſingulare miraculum neceſſarium eſt, mores cum fide congruentes.* Proin ſi vel maxime quædam vera ac divina miracula apud Indos ac novi orbis populos a Jeſuitis fierent, nondum tamen evictum foret, omnia & ſingula doctrinæ capita, quæ in Eccleſia Romana proponuntur, eſſe certæ & immotæ veritatis. Siquidem de miraculis illis idem dici poſſet, quod de Novatianorum miraculis Bellarminus aſſerit, fieri ſcilicet illa ad confirmationem illius, quod in doctrina ipſorum adhuc eſt ſanum atque integrum, Deo id, quod ſuum eſt, operante, ut infideles eo citius convertantur ad fidem Chriſti (prout v. g. de uno DEO in perſonis trino, de peccato, de judicio extremo, de Chriſto docuerunt) nequaquam vero ad confirmationem eorum, quæ in doctrina Romanæ Eccleſiæ ſunt corrupta ac depravata. Præpoſtera inſuper intentio eſt efflagitantium miracula. Quales in Sacro Codice ſiſtuntur Pharao impius Ex. VII., 9. Diabolus Matth. IV, 3, 6. Scribæ & Phariſæi, XII, 38. Marc. VIII, 11. Luc. XI, 16, 29. Phariſæi & Sadducæi Matth. XVI, 1, 4. Prætereuntes, Matth. XXVII, 40. Sacerdotes, Scribæ & Seniores, ℣. 42. Marc. XV, 32. Luc. XXIII, 35. Alter ex latronibus, ℣. 39. Nazareni, Luc. IV, 23. Dives epulo, in inferno conſiſtens, XVI, 27, 30. Herodes, XXIII, 8. Judæi Joh. II, 18. IV, 48. VI, 30. 1. Cor. I. 22. quantumvis dari queant tempora, ceu exemplo Regis Achaſi docemur, quibus ſigna petere ſit licitum & juſſum. Sed & notari meretur falſa proæreſis abutentium miraculis, & hærentium in hominibus, ceu inſtrumentis, quibus DEVS utitur in edendis miraculis Act. III, 12. XIV, 15.

DE FALSO ſ. PRÆSTIGIATORIO OPERANDI MODO.

HVjus monetæ ſunt, dicis gratia, verba ſuperſtitioſa, geſtus ludificatorii & incantatorii, in orgiis aliiſque Ethnicorum ſacris adhibiti. Satanas eſt DEI ſimia, & imitatur divina opera, producendo mirabilia. Idem efficit, effaſcinando ſenſus hominum, puta ex permiſſu divino, propter peccata ipſorum facto, ut iſtjusmodi præſtigiis decipiantur, & ſubita corporum motio-

motione, oculorumq; fruſtratione prævia, inducantur, ut modum productionis ignorantes conſtanter credant, falſo putent, ac ſibi perſuaſum habeant, ea vera miracula eſſe. Præterea hoc peraguntur modo falſa miracula, ut cum vera doctrina minus conjungantur, nec cum ſeria veri Numinis invocatione ſuſcipiantur, nec ad Eccleſiæ ædificationem, ſed contra eam dirigantur, neque etiam a vera Eccleſia approbentur. Quam tamen Eccleſiæ approbationem vel ipſe Bellarminus lib. 4. de not. Eccl. cap. 14. ad veritatem miraculi requirit ac poſtulat. Niſi peccata hominum Satanam redderent potentem, ne quidem pediculos creare poſſet; ſed virga Moſis virgas Magorum devoraret, perinde, ac Chriſtus opera Diaboli diſſolvit, & caput ſerpentis potentiſſime contrivit. Apud ſuperſtitioſos autem homines imaginaria miracula, ſuggerente Satana, putantur eſſe genuina, & divinitus producta. Sic apud Ethnicos Claudia Veſtalis, quo ſuam caſtitatem probaret, diſcinxit ſe, zonamque navi alligans, eam, quo volebat, deduxit: Turcia quoque Veſtalis, quo ſuam etiam probaret pudicitiam, aquam Tiberi hauſtam cribro tulit uſque ad Capitolium, uti tradit Plin. lib. 28. cap. 2. apud *Perer. Diſp. 3. in cap. 7. Exod. v. 29.* Sic Veſpaſianus ſaliva ſua cœco viſum reſtituit *Baron. Annal. ad ann. 71 n. 6.* Sic Serapis apud Ægyptios ſymbola dedit, quibus Dæmones expellerentur. *Zwinger. Theatr. p. 376.* Diabolo per Beelzebub Diabolum expellente. Nonnunquam ſpiritus nequam, præſciens & intelligens terræ motum futurum, id ſe facturum ſimulavit, quod futurum videret. *Baron. ad ann. 237. n. 8.* Noñunquam per panem euchariſticum morbi ſanati leguntur apud miraculorum hamaxarium jam ſupra dictum *Bzov. ann. 134. num. 19.* Et apud *Trithem. qv. 3. ad Maximil p. 25, 26.* ipſe Satanas cuſtos porcorum introducitur, falſum edens miraculum per ſchedulam quandam bacillo incluſam, qua Blaſii cujusdam meritis lupi arcerentur a porcis. Simile judicium ferri debebit ſuper miraculo commentitio Formoſi Papæ, cujus corpus a piſcatoribus inventum, atque ad Templum S. Petri deportatum, in loculo poſitum, ab imaginibus quibusdam Sanctorum venerabiliter ſalutatum fuiſſe, nugantur. Huc meretur accenſeri iſtud Crucifixi reſponſum, quod Thomæ Aquinati dederit, cum ei libellum ſuper expoſitione Miſſæ obtulerit, rogans ferventiſſime, ut, ſi vera de eo ſcripſiſſet, oſtendere ſibi dignaretur; cui dixerit Salvator: Bene de me ſcripſiſti, Thoma. Gerh. l. c. Quæ quidem recitaſſe eſt refutaſſe. Falſum quippe aurum

veri auri ſpeciem mentiri poteſt, ſiſtere id in rei veritate non poteſt. Ita ergo ficta ſunt, non facta miracula. Nota quippe dignoſcendi ea, num vera ſint, num falſa & mendacia, non in approbatione Pontificis, ſed in convenientia cum Verbo DEI quærenda eſt. Præterea ſuccedanea poſteriorum temporum à primævis Chriſti & Apoſtolorum miraculis magnopere differunt.

DE FALSO ET EVANIDO PSEVDO-THAVMATVRGORVM EFFECTV.

Distinctu quidem hic opus eſt inter ipſiummet miniſterium Thavmaturgicum, & perverſam ejusdem applicationem. Illud eſt a DEO ordinatum; hæc a Satana trahit originem. Illud eſt verum, & convenientiam obtinet cum intellectu divino; hæc falſa eſt, & a Patre mendacii proficiſcitur. Illud eſt bonum & voluntati divinæ conſonum; hæc mala, iniqua, præpoſtera eſt, & a corrupta hominis voluntate pendet. Secundum illud per nomen CHRISTI miracula fieri poſſunt Matth. VII, 22. adeoque effectus ille miraculorum verus producitur, qui eſt DEI gloria, fidei ac doctrinæ confirmatio, piorum ædificatio: Secundum hanc inde reſultat falſus effectus, cujusmodi eſt hominum ſeductio ac præcipitatio in barathrum infernale. Iſtiusmodi Thavmaturgus fuit Judas Iſchariotes Luc. IX, 6. coll. cum ℣. 1. & Matth. X, 1, 8. Huic ex intentione divina Verbum poterat ac debebat eſſe odor vitæ ad vitam; ſed ob perverſam iſthanc applicationem ipſi fiebat odor mortis ad mortem 2. Cor. II, 16. Similia judicant complures de Exorciſta illo anonymo Marc. IX, 38-40. & Luc. IX, 49. eo, quod Iohannes, de eo ſciſcitatus, hanc tulerit a Soſandro inſtructionem ℣. 40: Qui non eſt contra nos, ille pro nobis eſt; ubi Biblia Erneſtina hanc aſpergunt paraphraſin, quaſi dicat Chriſtus: Wer ſich nicht öffentlich wieder uns und unſere Lehre ſetzet/von dem wollen und ſollen wir das beſte hoffen/ daß er uns zugethan ſey/wiewol er ſich nicht in meine Schule begiebt/ und ſich allezeit zu uns hält. Eadem Biblia hanc relationem ad fugam ſcandali referunt, utpote a quo Chriſtus ſuos dohortatus fuerit. Alii applicant huc dictum Moſis de Eldado & Medado, prophetantibus, quo Ioſuam exceperit, prohibitionem hujus auſus prophetici ſuadentem: Wolte GOtt/ daß alles Volck des HErrn weiſſagete/und der HErr ſeinen Geiſt über ſie gebe/ Num. XI, v. 29. Sed & illa verba apud Marcum ℣. 39. *Οὐδεὶς γάρ ἐστιν, ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με*, illuſtrant ex 1. Cor. XII, 3. & conferunt huc loca notiſſima Matth. VII, 22.

Act.

Act. XIX, 13. Luc. XI, 19. ubi verba Salvatoris ita dilucidant Erneſtini: Weil eure Leute ſo in meinem Nahmen die Teuffel außtreiben/ nicht geſtehen/ daß ſolches durch Hülffe des Satans geſchehe/ ihr es auch ihnen nicht Schuld gebet/ ſondern ſie eben damit/ daß ſie die Teuffel in meinem Nahmen austreiben/ bekennen/ daß ich über die Teuffel Macht und Gewalt habe/ ſo ſeyd ihr hiemit überzeuget/ daß ich die Teuffel nicht/ wie ihr mir Schuld gebet/ durch Beelzebub/ ſondern aus eigener Gewalt außtreibe. Alii quoque Bileamum huc acceſſunt, cui DEUS Num. XXII, 20. hoc dederit mandatum: *Quicquid tibi dixero, id facies.* Quod eatenus etiam Bileamus fecerit ✝, 18. XXIII, 5: Der Herr aber gab das Wort dem Bileam in den Mund/ und ſprach: Gehe wieder zu Balak/ und rede alſo. Ubi denuo Erneſtini: Er gab ihm ein/ was er reden ſolte/ und würdigte ihn der Antwort/ nicht/ als wann er ſeine Zauberey damit wolte gut heißen/ ſondern damit er ſeine Verfluchung hinderte. Vid. Schol. Luth. ad v. 3. ubi ſub nomine DEI præſtigiatores ſuos adiiſſe memoratur. Neque dubium eſt, quin eo ſenſu huc alludatur 2. Petr. II, 15, 16. epiſt. Jud. ✝. 11. Apoc. II, 14. O admirandum divinæ longanimitatis, ſapientiæ & juſtitiæ temperamentum! O admirabilia judicia Supremæ Majeſtatis, humanis præjudiciis oppoſita! O admirandam temeritatis humanæ confuſionem! O μώρανσιν oppido ſtupendam, dum homines, neſcio qua titillatione ac prurigine laborantes, audent inveſtigare cauſas, cur Summum Numen per Judam Iſchariothen & ſimiles ediderit miraculoſa ἐνεργήματα, & has tamen apodictice perſpicere nequeunt! O admirandam prudentiæ, modeſtiæ & humilitatis Chriſtianæ comprobationem, qua divina ſanctitas arrogantiam hominum, curioſitatem & δοκησισοφίαν minus ſanctam, vanam atque inutilem deprimere, ſupplantare & ſub fidei obſequium captivare aſſolet! Ecquis enim ipſi fuit Conſiliarius, cum decerneret vel per impura vaſa margaritas ac cimelia aurea beneficiorum ſuorum hominibus ſubinde offerre & conferre, cum hoc ſuum Decretum ipſis in Verbo revelaret, cum impurorum vaſorum converſionem ipſemet ſerio intenderet, cum perſeverantibus in impœnitentia Thaumaturgis impiis ac nefariis tanto graviora minaretur? Mirabilis utique eſt hæc judiciorum divinorum diſpenſatio, qua in ruborem datur omnis Donatiſticæ ac feſtinatæ incredulitatis præcipitatio, qua miniſterium qualitate aut virtute Miniſtri, non ſuo ipſius pretio, nec divina, qua gaudet, origine æſtimatur. Scrutator vero Majeſtatis opprimetur a gloria, ceu Vulgatus habet, Prov. XXV, 27. Luth. Wer ſchwer Ding forſchet/ dem wirds zu ſchwer. Sed de his ſatis. Falſus inſuper

per eſt ψευδοθαυματεργῶν effectus, Verbi & Sacramentorum vilipendium, quod ipſummet in animis infidelium radices agit. Qui abuſus permovit *Auguſtinum*, ut lib. 22, c. 8. de Civit. DEI ſcriberet: *Quisquis adhuc prodigia inquirit, ut credat, magnum ipſe prodigium eſt, cum, toto mundo credente, ipſe non credat.* Idem ibidem, hodienum per Verbum & Sacramenta fieri miracula, palam aſſerit. Nihiloſecius falſorum miraculorum effectus ſunt, ceu innuimus, hominum deluſio & Satanica ſeductio. Id enim agit ſpiritus iſte malignus, ut ſeſe in Angelum lucis transformet, & per inſtrumenta nequitiæ ſuæ miſeris mortalibus perdite imponens, a Deoque ſecurius eosdem avertens, æterna ipſorum damnatione exultet. Quemadmodum igitur verus verorum miraculorum effectus in eo ponitur, ut Thavmaturgi miſſionem ſuam & doctrinæ, a ſe propoſitæ, divinam originem oſtendant; quo nomine Brentius plus vice ſimplici miracula cum literis credentiæ, quas Legati pro legitimatione, ceu ajunt, ſua exhibent, comparavit: Ita ſpuriæ ac ſuppoſititiæ operationes & κακοζηλίαι divinorum operum effaſcinare ac dementare ſolent illos, quorum corda non terræ bonæ & fertilis, ſed calcatæ, petroſæ ac ſpinoſæ indolem cum extrema pervicacia repræſentant. Conf. de miraculis Sanctorum, quæ Bellarminus innumera prætendit, quibus illi ſæpiſſime demonſtrarint, ſe audire preces viventium, & poſſe ac velle eos juvare, a quibus invocantur, *D. Quenſtedium* LL. part. IV. p. 364. b. Siquidem miracula absque Scripturarum teſtimoniis non ſunt approbanda, cum ſint fallacia, & virtute Satanæ fiant ad homines decipiendos, Satanasque ea vel mediate per ſuos miniſtros edat; qualia prodigia deſcribunt Moſes Ex. VII, VIII, Chriſtus Matth. XXIV, 24. Paulus 2. Theſ. II, 9. & Lucas Actor. VIII, 9. 10, 11. Videantur *Theophylactus in cap. II. Luc.* & *D. Kromayerus Theol. Poſit. Polem.* in examine quindecim notarum Eccleſiæ Bellarminianarum, quas inter *gloria miraculorum* poſita conſpicitur, p. m. 1017. & 1025. & , qui primo ponendus loco fuerat, Megalander Lutherus, cum alibi paſſim, tum præcipue in Tomis Jenenſibus, ubi de Pſeudo-ſemiis miraculisq; deceptoriis ipſe gdecumatam dixit ſententiam, Tom. II, fol. 32. 446., 447, IV, 136. 499. V, 469, 482, 478, 479. VII, 76, 77, 207. 208.

F I N I S.

PYroldto faveant frondoſæ Numina Pimples,
Numina Pieriis concelebrata jugis.
Dignus erit, cujus ſtudiis præbere corollas
Suſtineat largo blanda Thalia ſinu.
Candor, in hoc ævo res intermortua pene,
Signat ei frontem condecoratque piam.
Ardor & aſſiduus docti certaminis uſus
Miraclis falſis vera brabea parat.

Ita Diligentiſſimo Domino Reſpondenti ſuo applaudit
Chriſtophorus Sonntag
D. & Præſes.

THeſauros vaſtos, argenti pondus & auri
Interdum vitæ quærit avara manus;
Colligit, adradit, nunquam ſatiata quieſcit;
Cum tamen ingenium pauper egensque manet;
At, quid divitiis ſolet eſſe ruentius orbis?
Nunc fortuna rapit, quod modo larga dedit,
Felix, theſauros quisquis virtutis & artis
Congerit; hos nullus fur neque flam̃a rapit
TV, quem Salanæ jam, DVLCIS AMICE, Camœnæ
Nutrierant, quemq; hæc Norica Muſa fovet,
Doctos theſauros portas hinc inde paratos,
Solers quos ſtudium legerat atque labor:

Nec

Neç hos occulto demum ſub pectore celas,
Ingenii monſtras ore diſertus opes.
Dum ſcandis Cathedram dignus ſub Præſide Magno,
Non poteram plauſus hos reticere meos:
Mox velit ipſa Tuis Divina potentia cœptis
Aſpirare, bonus finis ut eveniat.

Ita
ob eruditionis ſpecimen feliciter editum
Doctiſſimo Domino Reſpondenti,
Commenſali honoratiſſimo gratulabundus applaudit
M. Georg. Frid. Deinlinus.

T*Empore quod noſtro ceſſent* Miracula *vera,*
Sedibus ex doctis Dulcis Amice *probas.*
Sed, fallor? dantur Miracula *tempore noſtro;*
Ipſe *es* Miraclum, *verba diſerta ciens.*

Pauca hæc Honori Nobiliſſimi Domini
Reſpondentis Amici Honoratiſſimi
dicavit
Ob egregregium eruditionis ſpecimen publice
editum applaudens
Iohannes Chriſtophorus Romig
Opponens.

A Veris conficta dolo miracula turpi
Diſcernis peragisque tuas cum laude frequenti

Partes,

Partes. Macte novo ſtudio! ſic ibis ad aſtra,
Et referes tandem laudum præconia digna;
Quod precor & voveo ſemper de pectore toto.

Amicitiam ſuam, quam dulce indigenarum nomen fundavit, teſtaturus, appoſuit hæc gratulabundus
Albertus Ströbelius
Furta-Onoldinus.

DVm PYROLDTE, doces MIRVM, miracula præſtas
Ipſe tui Ingenii, quare mea gaudia teſtor,
Atque tibi *bona cuncta precor, PROCERESque benignos.*

In honorem
Nobiliſſimi Domini Reſpondentis amici e paucis colendi paucula hæcce cum voto ad Vota fluentis proſperitatis addidit
G. S. Heumann.

PYroldt vigebis per pia ſæcula
Quem clara virtus laudibus extulit
Pyroldt vigebis qui mereris
Neſtoreo decorandus ævo.

Hæc gratulabundus ſcripſit
G. Grævius
Lipſienſis.

Sic

SIc PYROLDTE, tui ingenii monumenta probaſti,
Dum ſpecimen præſens, Veterum miracla neganda
Rite docet, contra fidei MIRACVLA tollit.
Perge tuis ſtudiis incumbere, perge tueri
Doctrinam fidei, quo te ſuaviſſima ONOLDI
Vrbs tandem valeat nitida exornare corona.

Paucis hiſce Nobiliſſimo nec non doctiſſimo Domino RESPONDENTI, Amico ſuo æſtumatiſſimo, de publico eruditionis ſpecimine aggratulatur

Ioh. Andr. Haaſs,
Opponens.

WAs des Betrügers Werck / was GOttes Finger ſey/
Wird heute uns von DJR nicht ohne Ruhm gelehret.
Fahr fort! der Himmel ſteht dem guten Vorſatz bey
Und Pallas wird den Fleiß nicht laſſen unbeehret.

Wegen Mangel der Zeit ſetzte dieſe wenige doch wohlgemeinte Zeilen dem Hrn. Reſpondenten zu Ehren mit bey

Johann Friedrich Schmidt
Oppon.